

FIBI SÁNDOR

KUTATJA, ÍRJA ÉS TANÍTJA AZ IGAZAT...¹

Kedves Barátaim, kérlek Benneteket, ne lepődjetek meg azon, hogy a rám osztott feladatot – az idei Katedra-díjat átvevő, őszintén tisztelt kollégánk méltatását – viszonylag rendhagyó módon, saját tapasztalataim felidézésével kezdem... Lényegében még csak első botorkáló lépteimet próbálgattam a pedagógusi pályán, de máris rá kellett döbennem, hogy a felvidéki magyar nemzetiségi iskolákban nem csak a szlovák nyelv és irodalom specifikus tantárgy, hanem a történelem is, sőt ez a tantárgy talán még a specifikusnál is specifikusabb. Ugyanis a magyar irodalom tanítása során az egyes jelentősebb magyar irodalmi alkotások születése okainak a megértéséhez elengedhetetlenül szükséges magyar történelmi háttér felelevenítésekor döbbenet tapasztaltam, hogy diákjaimnak minderről fogalmuk sincs. No nem azért, mintha az ő memóriájuk kirívóan gyenge lett volna, hanem azért, mert az iskolában semmit sem tanultak, mert hivatalosan nem is tanulhattak nemzeti történelmünkről. Nem tanulhattak, hiszen a hivatalos állami tanterv összeállítói igazodtak a politikai hatalom elvárásához, mely szerint a nemzetállam építésének számukra oly kedves víziója összeegyeztethetetlen azzal, hogy a magyar nemzetiségű tanulók iskolai tanulmányaik során megismerhessék és megtanuljanak méltán büszkének is lenni saját nemzetük történelmére. Jobb lehetőség híján a magyar nemzetiségű diákokkal például a hozzájuk mérhetetlen érzelmi távolságra levő cseh királyság történelmét kellett tanítani. Diákja-

ink számára ez a történelmi tananyag vajmi kevés örömet jelenthetett, talán csak annyit, hogy nem történhetett nagy baj, ha a tanultakat a tanulók többsége viszonylag rövid idő múlva teljesen el is felejtette, hiszen ezek az ismeretek semmiféle érzelmi szállal nem kötődtek hozzájuk, és a legtöbbjüknek semmi szüksége sem volt rájuk a későbbiekben. Ezen az áldatlan és eléggé el nem ítéhető helyzeten a magyar irodalmat tanító pedagógusok, valamint azok az elkötelezett, lelkiismeretes, és – valljuk be – bátor történelem szakos kollégák próbáltak segíteni, akik a hivatalos tantervet mintegy redukálva, illetve háttérbe szorítva a magyar nemzet történelmének fontosabb eseményeivel is megismertették a tanulókat. Ám évtizedek múltával – konkrétan a rendszerváltás után – az akkor fiatal történelemtanárok egyre határozottabban bírálták a történelem tanításának akkori gyakorlatát, és a Történelemtanárok Társulásának megalakításával immár egy közösség nevében tették meg az indokolt és remélt változtatáshoz vezető első lépéseket. Az idei Katedra-díjazottunk a Történelemtanárok Társulásának alapító elnökeként 2015. október 2-án a magyar kisiskolák megmentése, valamint a magyar anyanyelv és a történelem oktatásához elengedhetetlenül szükséges feltételek biztosítása ügyében szervezett emlékezetes országos petíciót követő komáromi tiltakozó nagygyűlésen a következőket mondta: „Én annak a generációnak vagyok a tagja, amely valamikor a rendszerváltás idején kezdte pedagógiai pályafu-

tását, és akkor én is és sokan hittünk abban, hogy az a folyamat, amely akkor indult, s amit nevezünk csak demokratizálásnak, megoldja majd az összes gondunkat, közte a magyar iskolák és benne a történelem tanításának a gondjait is. Aztán viszonylag gyorsan rá kellett jönnünk, hogy ez nem így van. Hiába írtuk meg saját alapiskolás történelemtankönyveinket 1997-ben és 1998-ban, majd a középiskolák számára 2000-ben és 2007-ben, azokat kitiltották az iskoláinkból. Sajnos arra is rá kellett döbennünk, hogy a kétezres évek elején – az addigi kemény szorítás pillanatnyi lazulása alatt – hiába készítettük el az új tankönyvekhez az új kerettanterveket is, melyeket a szakma és az Állami Pedagógiai Intézet is elismeréssel fogadott, az oktatási miniszter lényegében minden indoklás nélkül egyetlen mozdulattal lesöpörte az asztalról. Vannak tehát ebben az országban olyan diákok, akik elsajátítják nemzeti tradícióikat, történelmüket, és ehhez az állam minden segítséget megad. És vannak olyan diákok, akikről az állam ezt egyenesen megtagadja. Ezek az utóbbiak a mi magyar gyermekeink, unokáink, és ez nem más, mint diszkrimináció.“ Igen, ezt mondta SIMON ATTILA, a mindannyiunk által tisztelt tanár, tankönyvszerző, történész, monográfiák és kötetek szerkesztője, összeállítója, tanulmányok és ismeretterjesztő írások szerzője, a Fórum Kisebbségkutató Intézet igazgatója, a Selye János Egyetem Tanárképző Kara Történelem Tanszékének a vezetője, a Magyar Tudományos Aka-

démia Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanácsának a tagja.

Kitüntetett barátunk Rimaszombatban született 1966. december 9-én, tehát az én kedves földim kilenc nap múlva ünnepli 52. születésnapját. Őszintén örülök, hogy a mai Katedra Napunk minden résztvevője, Katedra Társaságunk minden tagja és Katedra folyóiratunk minden olvasója nevében elsőként kívánhatok neki kiváló egészséget, sok örömet és boldogságot, további jelentős szakmai sikereket közelgő születésnapja alkalmából.

Ünnepeltünk általános iskolai tanulmányait Bátkán végezte, majd a rimaszombati magyar gimnáziumban érettségizett. A rendszerváltás évében a pozsonyi Comenius Egyetemen szerzett magyar nyelv és irodalom – történelem szakos tanári oklevelet. Pedagógusi pályáját a bátkai alapiskolában kezdte, majd a dunaszerdahelyi Vámbéry Ármin Gimnáziumban folytatta. Dunaszerdahelyiként több alkalommal is beszélgettem egykori tanítványaival volt tanárukról, akik következetes, igazságos, kellő mértékben szigorú, de nagyon szeretni való, nagyszerű tanárként őrzik őt mindmáig emlékezetükben. Olyan tanárként, aki az általa tanított tantárgyakat megszerettette velük. Igen, és éppen ez az a szempont, ami az én értékrendem szerint a kiváló tanárokat megkülönbözteti a tanároktól. Ünnepeltünk pályája az évek során szinte meredeken ívelt egyre feljebb, hiszen 2001-től már a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet tudományos munkatársa, majd az intézet történelmi szakosztályának az

igazgatója lett. 2005-ben a Pécsi Tudományegyetemen doktorált és a Selye János Egyetem Tanárképző Karán a Történelem Tanszék vezetője lett. 2011-ben a Pécsi Tudományegyetemen habilitált, majd 2014-től egyetemi tisztsége mellett a Fórum Kisebbségkutató Intézet ügyvezető igazgatójává választották. Mint említettem, alapító tagja a szlovákiai Történelemtanárok Társaságának és tagja a Magyar Tudományos Akadémia Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanácsának.

A szakmai világ és a közvélemény elsősorban történészként tiszteli Simon Attilát, aki elkötelezett kutatóként elsősorban a szlovákiai magyarság történelméről igyekszik valóban reális képet tárni a világ elé. Ezért a tevékenységéért már több jelentős kitüntetésben is részesült. 2009-ben megkapta a Posonium Irodalmi és Művészeti Díjat, 2018-ban a Jedlik-díjat, 2017-ben Bátka község díszpolgárává avatták és talán a legjelentősebb elismerés 2016-ban érte, amikor Lovász László, a Magyar Tudományos Akadémia elnökének kezéből átvehette az Arany János-díjat, melyet az akadémia minden évben egy határon túl élő magyar kutatónak ad kiemelkedő tudományos teljesítményéért. Az akadémia elnöke a díjazott méltatását a következő szavakkal fejezte be:

„Simon Attila egész tudományos pályafutását választott tudomány-szakához, a történelemtudományhoz és a kibocsátó közösséghez, a szlovákiai magyarsághoz való szilárd elkötelezettség jellemzi. Teljesítménye kutatóként, oktatóként és vezetőként

egyaránt kimagasló.“ A díjak mellett azonban nem elhanyagolható az a tény sem, hogy a Felvidéken, de a környező országok magyarlakta tájain is sok-sok száz ember tiszteletét, elismerését vívta ki magas színvonalú, ám mégis közérthető és reális tényeket, összefüggéseket közlő előadásaiival, illetve az író-olvasó találkozók tanúsított közvetlenségével, szerénységével és emberszeretettel.

Simon Attila a mai napon pedagógiai munkásságáért részesül a felvidéki magyar pedagógusnak adható egyik legmagasabb elismerésben, a Katedra-díjban. A Katedra Alapítvány felvidéki magyar gimnáziumi tanárként és felvidéki magyar egyetemi oktatóként állítja őt példaként pályatársai és az egész felvidéki magyar pedagógusközösség elé. Olyan pedagógusként, akit általános tisztelet és elismerés övez, olyan egyetemi oktatóként, aki a feletteseivel folytatott szakmai vitában is nagyon határozottan kiáll elvei és meggyőződése mellett, és hangsúlyozottan kiemeli, hogy számára nem az az elsőrendű szempont, hogy sok fiatal kapjon tanári diplomát, hanem az, hogy szakmai és módszertani szempontból is csak a legjobb és a lehető legjobban felkészített tanárok kerüljenek a magyar iskolákba. Kedves Attila, a legnagyobb tisztelettel gratulálok a Katedra-díjhoz, és nagyon őszintén kívánok további sikereket az élet és a hivatásod minden részterületén.

JEGYZETEK:

¹Elhangzott a XXVII. Katedra-napon, 2018. november 30-án.